

УДК 330.3

Будрейко Микита Андрійович

*здобувач наукового ступеня доктора філософії
кафедри менеджменту, логістики та інновацій*

Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця

Mykyta Budreiko

PhD Student of the

Department of Management, Logistics, and Innovation

Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics

ORCID: 0009-0009-2843-7339

НАПРЯМИ ЕКОНОМІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я У ВОЄННИЙ ПЕРІОД ECONOMIC SUPPORT DIRECTIONS FOR HEALTH SYSTEM DEVELOPMENT IN MARTIAL LAW

Анотація. *Вступ. Охорона здоров'я є однією з критичних складових національної економіки, від стану якої залежить розвиток людського капіталу та соціальна стабільність країни. В умовах воєнного стану, введеного в Україні у зв'язку з повномасштабним російським вторгненням у 2022 році, її система охорони здоров'я зазнає безпрецедентних викликів, зокрема, через руйнування інфраструктури, вибуття медичного персоналу, дефіцит ресурсів і зростання потреб населення. Ефективне функціонування галузі в таких умовах потребує цілісного підходу до її економічного забезпечення, що охоплює фінансову, матеріально-технічну, кадрову, організаційну, інформаційну та інші компоненти.*

Мета. Метою статті є визначення основних проблемних напрямів економічного забезпечення розвитку системи охорони здоров'я України у

воєнний період. Для досягнення мети систематизовано підходи українських і зарубіжних науковців до трактування поняття «економічне забезпечення» в галузі, проаналізовано публікації міжнародних організацій щодо поточного стану системи охорони здоров'я України.

Матеріали і методи. У дослідженні використано методи системного й порівняльного аналізу. Матеріали статті взято з праць українських і зарубіжних учених, а також із публікацій міжнародних організацій. Порівняно складові економічного забезпечення, що є об'єктом українського наукового дискурсу, з найближчими до них за змістом функціональними концепціями у зарубіжній літературі.

Результати. Обґрунтовано доцільність розглядання економічного забезпечення розвитку системи охорони здоров'я як інтегрованої системи управління взаємодією фінансової, матеріально-технічної, кадрової, організаційної та інформаційної компонент, спрямованої на забезпечення сталості, ефективності й адаптивності галузі. На основі аналізу публікацій міжнародних організацій визначено десять пріоритетних напрямів економічного забезпечення в умовах війни. Доведено, що нинішній рівень функціонування галузі забезпечується частково реформованими фінансовими механізмами, підтримкою міжнародних партнерів і цифровими інноваціями. Водночас головними бар'єрами залишаються нестача фінансування, дефіцит кадрів, порушення логістичних ланцюгів і нерівномірний доступ до медичних послуг в регіонах України.

Перспективи. В подальшій науковій роботі доцільно зосередитися на визначенні напрямів соціального та кадрового забезпечення функціонування охорони здоров'я, розробці методичних підходів щодо впровадження ефективних рішень, пов'язаних із удосконаленням управління розвитком системи охорони здоров'я на макро-, мезо- та мікроекономічному рівнях.

Ключові слова: охорона здоров'я, економічне забезпечення, воєнний період

Summary. *Introduction. Healthcare is one of the critical components of the national economy, and its state defines development of human capital and social stability of a country. In the conditions of martial law – enacted in Ukraine due to the full-scale Russian invasion in 2022 – its health system is faced with unprecedented challenges, in particular due to damaged and destroyed infrastructure, medical staff shortages, resource scarcity, and growing needs of the population. Effective functioning of the industry in such conditions requires a holistic approach to its economic support, covering financing, logistics, personnel, organization, information and other components.*

Purpose. The purpose of the article is to identify key problem areas of economic support for development of the health system of Ukraine during the period of martial law. To achieve this goal, approaches of Ukrainian and foreign scientists to interpretation of the concept of «economic support» in the industry have been systematized, and publications of international organizations pertaining to current state of the health system of Ukraine have been analyzed.

Materials and methods. Within the study, methods of systemic and comparative analysis are used. The materials of the article come from the works of Ukrainian and foreign scientists, as well as from publications issued by international organizations. The components of economic support, which are a subject of Ukrainian scientific discourse, are compared with their closest functional counterparts in foreign literature.

Results. Relevance of approaching the economic support of development of a health system as an integrated system of managing the interaction of financial, material and technical, personnel, organizational and information components, aimed at ensuring sustainability, efficiency and adaptability of the industry, is substantiated. Based on the analysis of publications issued by international organizations, ten priority areas of economic support in conditions of martial law are identified. Current level of functioning of the industry being ensured by

partially reformed financial mechanisms, support of international partners and digital innovations is proven. At the same time, lack of funding, shortage of personnel, disruption of logistical chains, and uneven access to medical services across the regions of Ukraine remain principal challenges.

Further research in the area. In future research, it is reasonable to focus on identifying directions of social and personnel support for functioning of healthcare, developing methodological approaches to implementation of effective solutions pertaining to improvement of management of development of a health system at macro-, meso-, and microeconomic levels.

Key words: *healthcare, economic support, martial law*

Постановка проблеми. Охорона здоров'я є однією з критичних галузей національної економіки. Низький рівень здоров'я суспільства призводить до втрат людського потенціалу країни, обмежень виробництва національного продукту та негативного впливу на процес формування людського капіталу. Цим зумовлене значення системи охорони здоров'я як одного з ключових об'єктів державної соціальної політики.

Особливої актуальності набувають проблеми економічного забезпечення функціонування і розвитку системи охорони здоров'я у надзвичайних умовах, до яких належить і воєнний стан в Україні, впроваджений у зв'язку з повномасштабним російським вторгненням у 2022 році. Збройна агресія призвела до численних негативних наслідків, одним з яких стало різке зростання ступеня загрози життю й здоров'ю громадян. Це, своєю чергою, спричинило відповідне збільшення навантаження на ресурси системи охорони здоров'я.

У сучасних умовах воєнного стану в Україні визначення пріоритетних напрямів економічного забезпечення розвитку системи охорони здоров'я набуває критичного значення, оскільки від стабільності фінансових ресурсів залежить здатність сектору витримувати шоків навантаження та

забезпечувати базові медичні послуги. Стратегічні документи й нормативні акти, що були ухвалені в останні роки, підкреслюють необхідність цілеспрямованого інвестування в найбільш пріоритетні напрями в галузі охорони здоров'я. Адекватне економічне забезпечення створює передумови для реалізації заходів з екстреного реагування, одночасно закладаючи фундамент для довгострокової післявоєнної відбудови та реформування системи охорони здоров'я, що обумовлює актуальність теми дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В українській науковій літературі відсутнє усталене, загальноприйняте визначення поняття «економічне забезпечення» в контексті охорони здоров'я. Загалом, поняття економічного забезпечення є збірним, і в наукових статтях автори використовують його для позначення одного або декількох економічних аспектів. Найчастіше такими аспектами, залежно від теми наукової роботи, є фінансове, матеріально-технічне, кадрове, організаційно-економічне та інформаційно-технологічне забезпечення. Одному або декільком економічним аспектам забезпечення розвитку системи охорони здоров'я приділяють увагу такі українські науковці як М. Шалько зі співавторами [1], Т. Камінська [2, 18], І. Зуб [3], Д. Гавриченко [4], А. Ханик [5], І. Шишка [6, 7], В. Юнгер [8].

Подібну ситуацію з дослідженням поняття «економічне забезпечення» можна спостерігати й у публікаціях світових науковців. Англійською мовою його доречно перекласти як «economic provision», «economic support» або «economic facilitation», але в жодному з цих або інших варіантів поняття в міжнародному науковому дискурсі не існує. Натомість, розглядаючи економічні аспекти охорони здоров'я, зарубіжні автори зазвичай приділяють увагу функціональним концепціям, таким як «health financing», «health resource allocation», «human resources for health», «health system strengthening», «health information systems» тощо. Цей перелік не є вичерпним, але зазначені концепції за змістом є близькими до видів

забезпечення охорони здоров'я, досліджуваних українськими науковцями. Тим чи тим функціональним концепціям, пов'язаним із економічним забезпеченням розвитку системи охорони здоров'я, приділяють увагу такі зарубіжні науковці як П. Азуле, М. Хеггенесс і Дж. Као [9]; Г. Фер і М. Фельдман [10]; Дж. Набйонга-Орем зі співавторами [11]; П. Олівелла та М. Вера-Ернандес [12]; Т. Ван зі співавторами [13]; Б. Уокер зі співавторами [14].

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є визначення основних проблемних напрямів економічного забезпечення розвитку системи охорони здоров'я в умовах воєнного стану. Для досягнення цієї мети поставлено та виконано такі завдання: досліджено актуальні визначення складових економічного забезпечення в контексті охорони здоров'я та дано його загальне визначення; проаналізовано публікації міжнародних організацій та обґрунтовано перелік тих напрямів економічного забезпечення, яким у цих публікаціях приділено першочергову увагу.

Виклад основного матеріалу. У таблиці 1 наведено види забезпечення, через які українські науковці зазвичай досліджують економічні аспекти розвитку системи охорони здоров'я, та найближчі до цих видів забезпечення за змістом функціональні концепції, які є об'єктом дослідження у зарубіжній науковій літературі.

Таблиця 1

Види економічного забезпечення розвитку системи охорони здоров'я та їхні найближчі аналоги в зарубіжній науковій літературі

Вид забезпечення	Визначення, сутність	Найближча за змістом концепція в зарубіжній науковій літературі
Фінансове забезпечення	Збалансоване фінансування сектора в контексті обмежених бюджетних ресурсів [Ішук, 15, с. 31]; Пошук нових джерел фінансових ресурсів для забезпечення	Health financing: Ability to deliver a sufficient set of pooled resources for health, which requires sustaining sufficient supplies of resources to finance key

	розвитку закладів охорони здоров'я на основі впровадження нових медичних технологій, медичних послуг [Головаш, 16, с. 254-255]	health services at the country level [Dieleman et al, 21, p. 1783-1784]
Матеріально-технічне забезпечення	Своєчасне та якісне забезпечення необхідними ресурсами для ефективного функціонування закладів охорони здоров'я [Дєєва, Радченко, 17, с. 160]	Health resource allocation: Optimal distribution of limited medical resources [Yip, 22]
Кадрове забезпечення	Забезпечення фахівцями, що можуть стати каталізаторами та регуляторами успішних трансформацій у медичній галузі [Малігон, 19, с. 160]; Сукупність процесів формування, розвитку та утримання людського капіталу медичних установ, які взаємодіють через фінансові, організаційні та цифрові механізми [Ханик, 5, с. 722]	Human resources for health: Human resources for health include the range of occupations whose primary intent is to promote or improve health [Haakenstad et al, 23, p. 2129]
Організаційно-економічне забезпечення	Інструменти для підвищення ефективності використання ресурсів та стимулювання медичних працівників до підвищення якості надання послуг населенню [Камінська, 18, с. 33]	Health system strengthening: Investment in the efficiency of an existing shared platform that generates positive benefits across a range of existing health interventions; Relaxing a capacity constraint of an existing shared platform that inhibits the optimization of existing health interventions; Providing an entirely new shared platform that supports a number of existing or new health interventions [Hauck et al, 24, p. 141]
Інформаційне забезпечення	Використання й узгодження таких джерел інформації як: Закони України і підзаконні нормативно-правові акти; Національні стратегії розвитку; міжнародні документи у сфері охорони здоров'я; статистична звітність, комплексні обласні програми, галузеві програми, обласні програми, обласні цільові соціальні програми тощо [Шишка, 6, с. 5]; Роз'яснення мети, завдань та очікуваних результатів	Health information systems: Any system that uses computer hardware and software to capture, store, manage, and transmit data relevant to people's health or the activities of organisations supporting the healthcare business [Javaid, Haleem, Singh, 25, p. 124]; A health information system (HIS) is designed to manage healthcare data. This includes systems that gather, store, maintain, and transmit a patient's electronic medical record, as well as technologies that

	діяльності галузі охорони здоров'я; забезпечення адекватної та достатньої поінформованості населення, медичних працівників та управлінців галузі охорони здоров'я різних рівнів [Кривенко, Ситенко, 20, с. 29]	assist the creation of healthcare policy [Javaid, Haleem, Singh, 25, p. 129]
--	--	--

Джерело: складено автором на основі [5; 6; 15; 16; 17; 18; 19; 20; 21; 22; 23; 24]

У даній роботі пропонується розуміти економічне забезпечення розвитку системи охорони здоров'я як інтегровану систему управління взаємодією фінансової, матеріально-технічної, кадрової, організаційної, інформаційної та інших компонент з метою підтримання сталості, ефективності та адаптивності функціонування галузі, раціонального використання ресурсів і підвищення суспільного добробуту.

Повномасштабна російська воєнна агресія кардинально змінила структуру повсякденних викликів, з якими стикається система охорони здоров'я України. Це стосується й викликів, пов'язаних з економічним забезпеченням, оскільки в умовах надзвичайних ситуацій – до яких, зокрема, належить і війна – проблема обмежених ресурсів стає особливо гострою. Як наслідок, постає необхідність вибору пріоритетних напрямів економічного забезпечення розвитку системи охорони здоров'я, які є особливо критичними для її функціонування, потребують першочергового виділення ресурсів.

Починаючи з 2022 року, протягом усього періоду повномасштабної війни темі економічного забезпечення розвитку системи охорони здоров'я приділяють увагу міжнародні організації, висвітлюючи його найпроблемніші аспекти в своїх звітах, прес-релізах та інших публікаціях. Так, згідно зі звітом Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ) «WHO 2025 Emergency Appeal: Ukraine», станом на грудень 2024 року зафіксовано 2 184 атаки на об'єкти охорони здоров'я. Унаслідок цих атак

204 людини загинули, ще 696 дістали поранення [26, с. 3]. Окремий розділ документа присвячено психічному здоров'ю: 9,6 млн осіб в Україні перебувають у зоні ризику розвитку психічних розладів, і з них 3,9 млн уже мають клінічно значущі симптоми [26, с. 4]. Для реалізації плану медичної допомоги Україні в 2025 році ВООЗ визначає потребу у 68,4 млн доларів США [26, с. 4].

Одним із інструментів, за допомогою яких ВООЗ здійснює моніторинг стану охорони здоров'я в Україні, є система HeRAMS (Health Resources and Services Availability Monitoring System). За даними HeRAMS, у період з січня 2024 року по січень 2025 року кількість повністю функціональних закладів охорони здоров'я зменшилася на 2,6 %, а частка нефункціонуючих закладів збільшилася на 1,9% [28, с. 9]. У звіті «HeRAMS Ukraine status update report October 2024: Noncommunicable diseases and mental health services» [27] наведено мапи доступності широкого спектру медичних послуг за регіонами України, а також зазначено основні перешкоди для їх надання.

В об'єднаному звіті «Health financing in Ukraine: reform, resilience and recovery» ВООЗ та Світового банку зазначено, що в 2023 році середня заробітна плата лікаря в державному секторі становила 20 000 грн, але фактичні доходи залишаються нижчими через інфляцію і нерівномірність фінансування між регіонами [29, с. 20]. Цей фактор негативно впливає на розвиток кадрового забезпечення системи охорони здоров'я.

Загалом, у звіті описано потенціальні шляхи покращення фінансового та організаційно-економічного забезпечення розвитку системи охорони здоров'я [29, с. 12-60], а також відзначено позитивну динаміку в інформаційному забезпеченні та наголошено на необхідності її підтримання [29, с. 61-70].

Ще однією організацією, яка здійснює моніторинг стану охорони здоров'я в регіонах світу, є Health Cluster. Відповідно до звіту ВООЗ, Health Cluster координує діяльність 212 партнерських організацій з охорони

здоров'я для послідовного забезпечення відповідності стандартам надання медичних послуг [26, с. 10].

У звіті «Ukraine: Health Cluster Bulletin #7» [30, с. 3] зазначено, що 36% населення стикаються з фінансовими перешкодами доступу до медичних послуг і ліків. Розв'язання цієї проблеми є метою програми «Доступні ліки», але вона охоплює не всі види медичних засобів. Відзначено нестачу медичних працівників, зокрема у прифронтових регіонах. Однією з причин такої нестачі є мобілізація персоналу. Найбільш поширеними серед громадян є розлади психічного здоров'я – їх зафіксовано у 46% населення. Тривають труднощі з інформуванням вразливих груп населення про ризики та залученням громадськості, особливо у прифронтових регіонах, де нестабільність та порушення процесу надання послуг є значними факторами ризику для громадського здоров'я.

Звіт «Mental Health and Psychosocial Support in Ukraine: Coping, Help-Seeking and Health Systems Strengthening in Times of War» цілком присвячено проблемам психічного здоров'я та посилення системи охорони здоров'я. Так, у внутрішньо переміщених осіб (ВПО) та осіб, що проживають в умовах окупації або вздовж лінії фронту спостерігаються вищі показники психічних розладів. У 2016 році 32% ВПО в Україні страждали від посттравматичного стресового розладу (ПТСР), 22% – від депресії, порівняно з 8% та 6,3% решти населення, відповідно. Відповідно ж до нещодавніх опитів дорослих у п'яти регіонах України, у трьох з кожних чотирьох осіб погіршився стан психічного здоров'я з початком війни. Більше половини стверджували, що не потребують консультацій з питань психічного здоров'я, і лише 16% заявили, що вони їх потребують [31, с. 6]. Також відзначено внесок у надання психологічної підтримки з боку міжнародних та українських неурядових організацій, громадської спільноти й церкви [31, с. 11].

Ще одним джерелом інформації є координаційний механізм «Logistics Cluster», створений Міжвідомчим постійним комітетом ООН для забезпечення ефективного та швидкого гуманітарного реагування на надзвичайні ситуації. Публікації даних про роботу цього механізму стосуються переважно логістики, зокрема медичної. Так, значну частину звіту «Ukraine – Concept of Operations, January 2025» присвячено саме медичній логістиці. Зокрема, відзначаються масштабні руйнування та пошкодження громадської інфраструктури, що спричинили перебої в ланцюгах постачань та наданні критично важливих послуг. Окрім цього, було припинено роботу всіх аеро- та морських портів, внаслідок чого зросло навантаження на сухопутні транспортні маршрути та почалися критичні затримки в доставці медичних вантажів. Додаткову проблему становить нестача робочої сили в транспортній і складській галузі, зокрема у прифронтових регіонах і внаслідок мобілізації [32, с. 1].

На основі вищезазначених джерел визначено 10 ключових проблемних напрямів економічного забезпечення розвитку системи охорони здоров'я України в умовах воєнного стану. Ці напрями та джерела, в яких їм приділено першочергову увагу, наведено в таблиці 2.

Таблиця 2

Проблемні напрями економічного забезпечення розвитку системи охорони здоров'я України в умовах воєнного стану та їх представленість у публікаціях міжнародних організацій

Публікація Напрям	WHO 2025 Emergency Appeal: Ukraine. January 2025 [26]	HeRAMS Ukraine status update report October 2024: Noncommunicable diseases and mental health services [27]	HeRAMS Ukraine comparative analysis report January 2024 versus January 2025 [28]	Health financing in Ukraine: reform, resilience and recovery [29]	Ukraine: Health Cluster Bulletin #7. July 2025 [30]	Mental Health and Psychological Support in Ukraine: Coping, Help-Seeking and Health Systems Strengthening in Times of War [31]	Ukraine – Concept of Operations, January 2025 [32]
1. Ургентна допомога та медицина травм	+		+				
2. Первинна допомога				+			
3. Психічне здоров'я		+				+	
4. Виявлення інфекційних захворювань і профілактика спалахів					+		
5. Доступ до ліків	+				+		
6. Людський капітал			+	+			
7. Медична логістика та обладнання							+
8. Взаємодія з волонтерами, громадською спільнотою та зацікавленими сторонами					+	+	
9. Цифровізація охорони здоров'я				+			
10. Підготовленість і стійкість системи охорони здоров'я	+		+				

Джерело: складено автором на основі [26-32]

Загалом, система охорони здоров'я України продовжує функціонувати, незважаючи на руйнування інфраструктури, кадровий дефіцит і недостатнє фінансування. Поточний рівень стійкості системи

зумовлений частково реформованими фінансовими механізмами (елементами яких є Національна служба здоров'я України та Програма медичних гарантій), підтримкою міжнародних партнерів (зокрема, у формі створення логістичних центрів постачання) та успіхами в галузі цифровізації (проявом яких є система eHealth). Водночас залишаються актуальними проблеми недостатнього фінансування, нерівномірності доступу до медичних послуг і ліків (зокрема, між прифронтовими регіонами й рештою території України), захисту медичної інфраструктури, ускладненої логістики та вибуття медичних кадрів (зокрема, через вигоряння, міграцію та мобілізацію). Ці виклики є ключовими бар'єрами для розвитку системи охорони здоров'я під час війни та у період післявоєнного відновлення.

Висновки та перспективи подальших досліджень. У статті проаналізовано сутність компонент економічного забезпечення розвитку системи охорони здоров'я. За результатами цього аналізу обґрунтовано комплексне визначення економічного забезпечення. Окрім цього, проаналізовано публікації міжнародних організацій, присвячені охороні здоров'я України в умовах воєнного стану. На підставі цих публікацій обґрунтовано перелік основних актуальних проблемних напрямів економічного забезпечення розвитку системи охорони здоров'я. Науковий пошук у подальших дослідженнях доцільно зосередити на визначенні напрямів соціального та кадрового забезпечення функціонування охорони здоров'я, розробці методичних підходів щодо впровадження ефективних рішень, пов'язаних із удосконаленням управління розвитком системи охорони здоров'я на макро-, мезо- та мікроекономічному рівнях.

Література

1. Шалько М. та ін. Державне управління фінансовим забезпеченням системи охорони здоров'я в Україні. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії і практики*. 2024. № 3(56). С. 393-409.
2. Камінська Т.В. Організаційно-економічний механізм фінансового забезпечення сфери охорони здоров'я: дис. ... д-ра філософії: 051 Економіка / КПІ ім. Ігоря Сікорського. Київ, 2025. 276 с.
3. Зуб І. Сучасні передумови розвитку організаційно-економічного механізму сфери охорони здоров'я України. *Науковий вісник Полісся*. 2023. № 1(26). С. 86-98.
4. Гавриченко Д.Г. Публічні механізми трансформацій у формуванні кадрового потенціалу галузі охорони здоров'я. *Публічне управління та регіональний розвиток*. 2022. № 16. С. 337-355.
5. Ханік А.Я. Параметри управління кадровим забезпеченням в приватних закладах охорони здоров'я. *Національні інтереси України*. 2025. № 8(13). С. 722-731.
6. Шишка І.В. Інституційне та інформаційне забезпечення механізму стратегічного управління сферою охорони здоров'я. *Економіка та суспільство*. 2023. № 47.
7. Шишка І.В. Науково-методичне, організаційне і ресурсне забезпечення механізму стратегічного управління сферою охорони здоров'я. *Наукові праці Міжрегіональної академії управління персоналом. Економічні науки*. 2023. № 2(69). С. 111-120.
8. Юнгер В.І. Вимоги до інфраструктури та управління закладами охорони здоров'я в умовах воєнного стану та повоєнного періоду. *Економіка, управління та адміністрування*. 2023. № 4(106). С. 194-200.
9. Azoulay P., Heggeness M., Kao. J. Medical research and health care finance: Evidence from Academic Medical Centers. *Research Policy*. 2025. Vol. 54.

10. Fehr H., Feldman M. Financing universal health care: Premiums or payroll taxes? *European Economic Review*. 2024. Vol. 166.
11. Nabyonga-Orem J. et al. Research-to-Policy Partnerships for Evidence-Informed Resource Allocation in Health Systems in Africa: An Example Using the Thanzi Programme. *Value in Health Regional Issues*. 2024. Vol. 39. P. 24-30.
12. Olivella P., Vera-Hernández M. Prioritisation, risk selection, and illness severity in a mixed healthcare system. *Journal of Health Economics*. 2025. Vol. 104.
13. Wang C. et al. Physician human capital, healthcare accessibility, and mismatch of healthcare resources. *China Economic Quarterly International*. 2024. Vol. 4. P. 82-93.
14. Walker B. et al. Patient preferences and physician availability based on physician activity and international medical school attendance. *Journal of Economic Behavior & Organization*. 2024. Vol. 228.
15. Іщук Л.І. Фінансові аспекти забезпечення сфери охорони здоров'я. *Економічні науки. Серія «Регіональна економіка»*. 2025. № 21(83). С. 31-41.
16. Головаш В.О. Фінансове забезпечення розвитку закладів охорони здоров'я АТ «Українська залізниця». *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2019. № 68. С. 253-260.
17. Деєва Н.Е., Радченко О.О. Стратегія і тактика управління матеріально-технічним забезпеченням закладів охорони здоров'я. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі*. 2025. № 2(116). С. 160-168.
18. Камінська Т.В. Взаємодія елементів організаційно-економічного механізму у сфері охорони здоров'я. *Журнал стратегічних економічних досліджень*. 2023. № 4(15). С. 32-41.
19. Малігон Ю.М. Державна кадрова політика у сфері охорони здоров'я: теоретичні засади та сучасні тенденції. *Економіка, управління та адміністрування*. 2020. № 4(94). С. 160-164.

20. Кривенко Є.М., Ситенко О.Р. Підвищення рівня інформаційного забезпечення охорони здоров'я як складової побудови інформаційної стратегії комунікаційної діяльності галузі. *Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я України*. 2015. № 3(65). С. 27-30.

21. Dieleman J.L. et al. Trends in future health financing and coverage: future health spending and universal health coverage in 188 countries, 2016-40. *The Lancet*. 2018. Vol. 391. P. 1783-1798.

22. Yip J.Y.-C. Healthcare resource allocation in the COVID-19 pandemic: Ethical considerations from the perspective of distributive justice within public health. *Public Health in Practice*. 2021. Vol. 2.

23. Haakenstad A. et al. Measuring the availability of human resources for health and its relationship to universal health coverage for 204 countries and territories from 1990 to 2019: a systematic analysis for the Global Burden of Disease Study 2019. *The Lancet*. 2022. Vol. 339. P. 2192-2154.

24. Hauck. K et al. How can we evaluate the cost-effectiveness of health system strengthening? A typology and illustrations. *Social Science & Medicine*. 2019. Vol. 220. P. 141-149.

25. Javaid M., Haleem A., Singh R.P. Health informatics to enhance the healthcare industry's culture: An extensive analysis of its features, contributions, applications and limitations. *Informatics and Health*. 2024. Vol. 1. P. 123-148.

26. WHO 2025 Emergency Appeal: Ukraine. January 2025. *World Health Organization*. URL: <https://cdn.who.int/media/docs/default-source/documents/emergencies/2025-appeals/ukraine-hea.pdf> (дата звернення: 14.09.2025).

27. HeRAMS Ukraine status update report October 2024: Noncommunicable diseases and mental health services. *World Health Organization*. URL: <https://www.who.int/publications/m/item/herams-ukraine-status-update-report-2024-10-non-communicable-disease-and-mental-health-services-en> (дата звернення: 14.09.2025).

28. HeRAMS Ukraine comparative analysis report January 2024 versus January 2025. *World Health Organization*. URL: <https://www.who.int/publications/m/item/herams-ukraine-comparative-analysis-report-jan-2024-vs-jan-2025-en> (дата звернення: 14.09.2025).

29. Health financing in Ukraine: reform, resilience and recovery. *World Health Organization*. URL: <https://www.who.int/europe/publications/i/item/who-euro-2024-10570-50342-75964> (дата звернення: 15.09.2025).

30. Ukraine: Health Cluster Bulletin #7. July 2025. *Health Cluster: Ukraine*. URL: <https://reliefweb.int/report/ukraine/ukraine-health-cluster-bulletin-7-july-2025> (дата звернення: 15.09.2025).

31. Frankova I. et al. Mental Health and Psychological Support in Ukraine: Coping, Help-Seeking and Health Systems Strengthening in Times of War. *ARQ National Psychotrauma Centre*. URL: <https://mhpsshub.org/resource/mental-health-and-psychosocial-support-in-ukraine-coping-help-seeking-and-health-systems-strengthening-in-times-of-war/> (дата звернення: 16.09.2025).

32. Ukraine – Concept of Operations, January 2025. *Logistics Cluster*. URL: <https://logcluster.org/en/document/ukraine-concept-operations-january-2025> (дата звернення: 16.09.2025).

References

1. Shalko M. et al. State management of financial provision of the health care system in Ukraine. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*. 2024. Vol. 3(56). P. 393-409.

2. Kaminska T.V. Organizational and Economic Mechanism of Financial Support for the Healthcare Sector: dis. ... PhD: 051 Economics / Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute. Kyiv, 2025. 276 p. [in Ukrainian].

3. Zub I. Current prerequisites of the development of the organizational and economic mechanism in the sphere of health protection in Ukraine. *Scientific Bulletin of Polissia*. 2023. Vol. 1(26). P. 86-98 [in Ukrainian].
4. Havrychenko D.H. Public mechanisms of transformations in the formation of human resources in the field of healthcare. *Public Administration and Regional Development*. 2022. Vol. 16. P. 337-355 [in Ukrainian].
5. Khanyk A.Ya. Parameters of the human resource management system in private healthcare institutions. *National Interests of Ukraine*. 2025. Vol. 8(13). P. 722-731 [in Ukrainian].
6. Shyshka I.V. Institutional and information support of the mechanism of strategic health care management. *Economy and Society*. 2023. Vol. 47 [in Ukrainian].
7. Shyshka I.V. Scientific-methodical, organizational and resource provision of the mechanism of strategic management in the field of health protection. *Scientific Works of Interregional Academy of Personnel Management. Economic Sciences*. 2023. Vol. 2(69). P. 111-120 [in Ukrainian].
8. Yunger V.I. Requirements for infrastructure and management of health care institutions in the conditions of martial arts and the post-war period. *Economics, Management and Administration*. 2023. Vol. 4(106). P. 194-200 [in Ukrainian].
9. Azoulay P., Heggeness M., Kao. J. Medical research and health care finance: Evidence from Academic Medical Centers. *Research Policy*. 2025. Vol. 54.
10. Fehr H., Feldman M. Financing universal health care: Premiums or payroll taxes? *European Economic Review*. 2024. Vol. 166.
11. Nabyonga-Orem J. et al. Research-to-Policy Partnerships for Evidence-Informed Resource Allocation in Health Systems in Africa: An Example Using the Thanzi Programme. *Value in Health Regional Issues*. 2024. Vol. 39. P. 24-30.

12. Olivella P., Vera-Hernández M. Prioritisation, risk selection, and illness severity in a mixed healthcare system. *Journal of Health Economics*. 2025. Vol. 104.
13. Wang C. et al. Physician human capital, healthcare accessibility, and mismatch of healthcare resources. *China Economic Quarterly International*. 2024. Vol. 4. P. 82-93.
14. Walker B. et al. Patient preferences and physician availability based on physician activity and international medical school attendance. *Journal of Economic Behavior & Organization*. 2024. Vol. 228.
15. Ishchuk L.I. Financial aspects of providing health care. *Economic Sciences. Series «Regional Economy»*. 2025. Vol. 21(83). P. 31-41 [in Ukrainian].
16. Holovash O.V. Financial support for the development of health institutions of «Ukrainian Railway» JSC. *Bulletin of Transport Economics and Industry*. 2019. Vol. 68. P. 253-260 [in Ukrainian].
17. Dyeyeva N.E., Radchenko O.O. Strategy and tactics of management of material and technical support of health care institutions. *Scientific Bulletin of Poltava University of Economics and Trade. Series «Economic Sciences»*. 2025. Vol. 2(116). P. 160-168 [in Ukrainian].
18. Kaminska T.V. Interaction of elements of the organizational and economic mechanism in the field of health care. *Journal of Strategic Economic Research*. Vol. 4(15). P. 32-41 [in Ukrainian].
19. Malihon Yu.M. State personnel policy in the healthcare sector: theoretical foundations and current trends. *Economics, Management and Administration*. 2020. Vol. 4(94). P. 160-164.
20. Kryvenko Ye.M., Sytenko O.R. Improved information support as a part of building information communication strategy in healthcare of Ukraine. *Bulletin of Social Hygiene and Health Protection Organization of Ukraine*. 2015. Vol. 3(65). P. 27-30.

21. Dieleman J.L. et al. Trends in future health financing and coverage: future health spending and universal health coverage in 188 countries, 2016-40. *The Lancet*. 2018. Vol. 391. P. 1783-1798.
22. Yip J.Y.-C. Healthcare resource allocation in the COVID-19 pandemic: Ethical considerations from the perspective of distributive justice within public health. *Public Health in Practice*. 2021. Vol. 2.
23. Haakenstad A. et al. Measuring the availability of human resources for health and its relationship to universal health coverage for 204 countries and territories from 1990 to 2019: a systematic analysis for the Global Burden of Disease Study 2019. *The Lancet*. 2022. Vol. 339. P. 2192-2154.
24. Hauck. K et al. How can we evaluate the cost-effectiveness of health system strengthening? A typology and illustrations. *Social Science & Medicine*. 2019. Vol. 220. P. 141-149.
25. Javaid M., Haleem A., Singh R.P. Health informatics to enhance the healthcare industry's culture: An extensive analysis of its features, contributions, applications and limitations. *Informatics and Health*. 2024. Vol. 1. P. 123-148.
26. WHO 2025 Emergency Appeal: Ukraine. January 2025. *World Health Organization*. URL: <https://cdn.who.int/media/docs/default-source/documents/emergencies/2025-appeals/ukraine-hea.pdf> (date of access: 14.09.2025).
27. HeRAMS Ukraine status update report October 2024: Noncommunicable diseases and mental health services. *World Health Organization*. URL: <https://www.who.int/publications/m/item/herams-ukraine-status-update-report-2024-10-non-communicable-disease-and-mental-health-services-en> (date of access: 14.09.2025).
28. HeRAMS Ukraine comparative analysis report January 2024 versus January 2025. *World Health Organization*. URL: <https://www.who.int/publications/m/item/herams-ukraine-comparative-analysis-report-jan-2024-vs-jan-2025-en> (date of access: 14.09.2025).

29. Health financing in Ukraine: reform, resilience and recovery. *World Health Organization*. URL: <https://www.who.int/europe/publications/i/item/who-euro-2024-10570-50342-75964> (date of access: 15.09.2025).
30. Ukraine: Health Cluster Bulletin #7. July 2025. *Health Cluster: Ukraine*. URL: <https://reliefweb.int/report/ukraine/ukraine-health-cluster-bulletin-7-july-2025> (date of access: 15.09.2025).
31. Frankova I. et al. Mental Health and Psychological Support in Ukraine: Coping, Help-Seeking and Health Systems Strengthening in Times of War. *ARQ National Psychotrauma Centre*. URL: <https://mhpsshub.org/resource/mental-health-and-psychosocial-support-in-ukraine-coping-help-seeking-and-health-systems-strengthening-in-times-of-war/> (date of access: 16.09.2025).
32. Ukraine – Concept of Operations, January 2025. *Logistics Cluster*. URL: <https://logcluster.org/en/document/ukraine-concept-operations-january-2025> (date of access: 16.09.2025).